

ΠΑΙΔΕΙΑ

Τι πληρώνουν
οι Έλληνες

Συνοπτική Παρουσίαση

ΚΕΦΪΜ
Μάρκος Δραγούμης

ΠΑΙΔΕΙΑ

Τι πληρώνουν οι Έλληνες

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Τάσος Αβραντίνης

Κύρια Ευρήματα

Η συνολική ιδιωτική δαπάνη για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα (1,5 δις ευρώ) αντιστοιχεί στο 38% της αντίστοιχης δημόσιας (3,9 δις).

A. Δημόσια δαπάνη

- ▶ Η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή (νηπιαγωγείο έως και λύκειο) το 2015 εκτιμάται σε περίπου **3.200 ευρώ**.
- ▶ Η Ελλάδα βρίσκεται **λίγο κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ** ως προς το **ποσοστό των δαπανών για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση επί του ΑΕΠ**.

B. Ιδιωτική δαπάνη

- ▶ **Οι ελληνικές οικογένειες, πέρα από τους φόρους που καταβάλλουν, πλήρωσαν το 2016 επιπλέον από την τσέπη τους 1,5 δις. ευρώ** για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση των παιδιών τους, ή **0,85% του ΑΕΠ**.
- ▶ Η μέση ετήσια ιδιωτική δαπάνη ανά μαθητή δημοτικού σχολείου (εξαιρουμένων των διδασκτρων για ιδιωτικά σχολεία) το 2016 ήταν **315 ευρώ**. Από αυτό το ποσό, το μεγαλύτερο μέρος αφορά ξένες γλώσσες (82%) και ακολουθούν τα φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα (12%), και οι λοιπές δαπάνες (4%).
- ▶ Η μέση ετήσια ιδιωτική δαπάνη ανά μαθητή γυμνασίου ή λυκείου (εξαιρουμένων των διδασκτρων για ιδιωτικά σχολεία) το 2016 ήταν **1.548 ευρώ**. Το ποσό αυτό επιμερίζεται σε φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα (65%), ξένες γλώσσες (34%) και άλλες δαπάνες (1%).

Υπολογισμός της δημόσιας δαπάνης ανά μαθητή στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

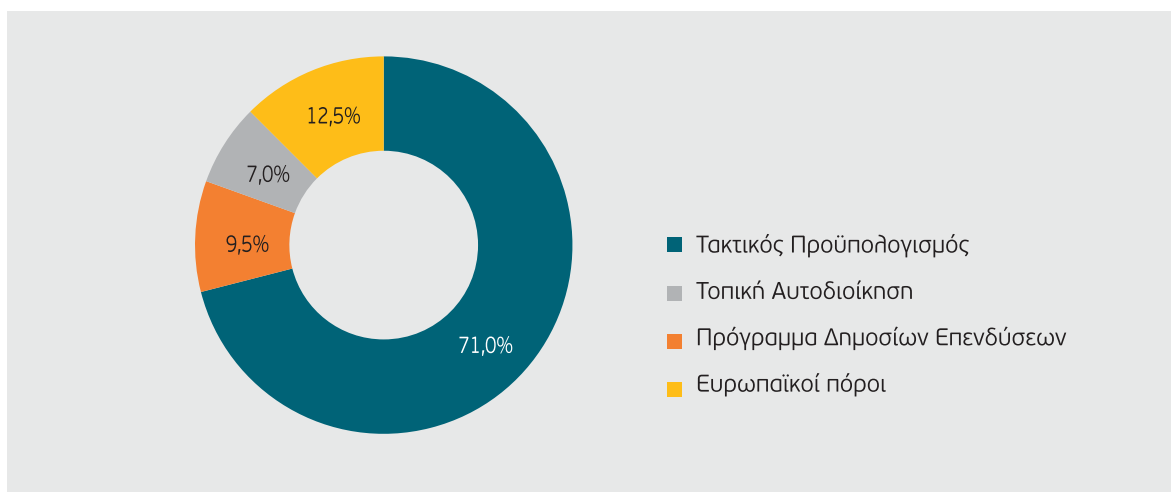
Η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή, όπως αναλύεται στον παρακάτω πίνακα, εκτιμάται στα περίπου 3.200 ευρώ.

Πίνακας 1: Ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή και βαθμίδα (σε ευρώ)

Βαθμίδα	Τακτικός προϋπολογισμός	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων	Τοπική Αυτοδιοίκηση	Ευρωπαϊκοί Πόροι	Συνολική μέση δαπάνη ανά μαθητή
Νηπιαγωγείο	2.035,5	303,9	269,2	369,3	2.977,9
Δημοτικό	2.035,5	303,9	270,6	387,7	2.997,7
Γυμνάσιο	2.486,6	303,9	256,0	317,7	3.364,2
Γενικό Λύκειο	2.486,6	303,9	254,0	317,9	3.362,4
Επαγγ. Λύκειο	2.486,6	303,9	272,4	616,8	3.679,7
Μ.Ο	2.241,4	303,9	264,6	374,6	3.184,5

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στα μεγέθη αυτά δεν συμπεριλαμβάνεται το κόστος της απόσβεσης των κτηριακών εγκαταστάσεων των μονάδων δημόσιας εκπαίδευσης, το οποίο σύμφωνα με σχετική μελέτη του IOBE το 2013, εκτιμάται πως κυμαίνεται μεταξύ 70 και 372 ευρώ ετησίως.

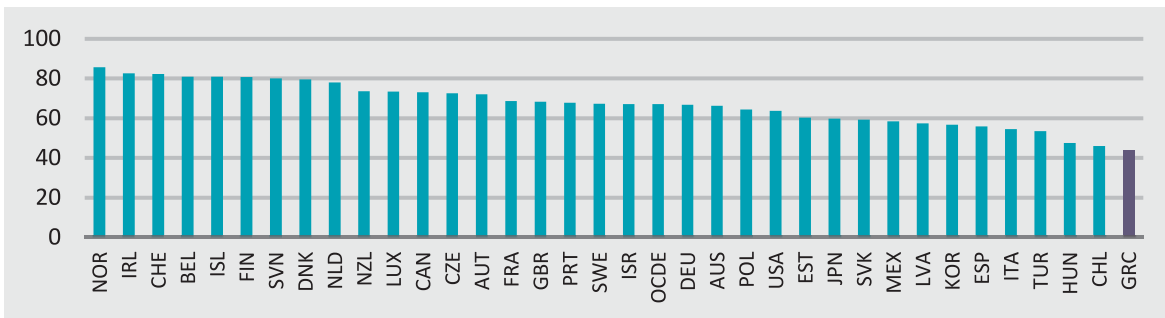
Γράφημα 1: Το σύστημα δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων

Σε σύγκριση με τα αντίστοιχα στοιχεία του 2009, η μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή υποχώρησε κατά περίπου 1.400 ευρώ ή 30%, μείωση αναλογικά μεγαλύτερη από την υποχώρηση του ΑΕΠ της χώρας το ίδιο χρονικό διάστημα (21,3%).

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι σύμφωνα με σχετική έρευνα του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα καταλαμβάνει την τελευταία θέση μεταξύ των χωρών του Οργανισμού ως προς την ικανοποίηση των πολιτών από την ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος και των σχολείων.

Γράφημα 2. Ικανοποίηση των πολιτών από το εκπαιδευτικό σύστημα και τα σχολεία - χώρες του ΟΟΣΑ

Πηγή: (OECD, 2017, σ. 233)

Η Ελλάδα βρίσκεται κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ στις δημόσιες δαπάνες για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ

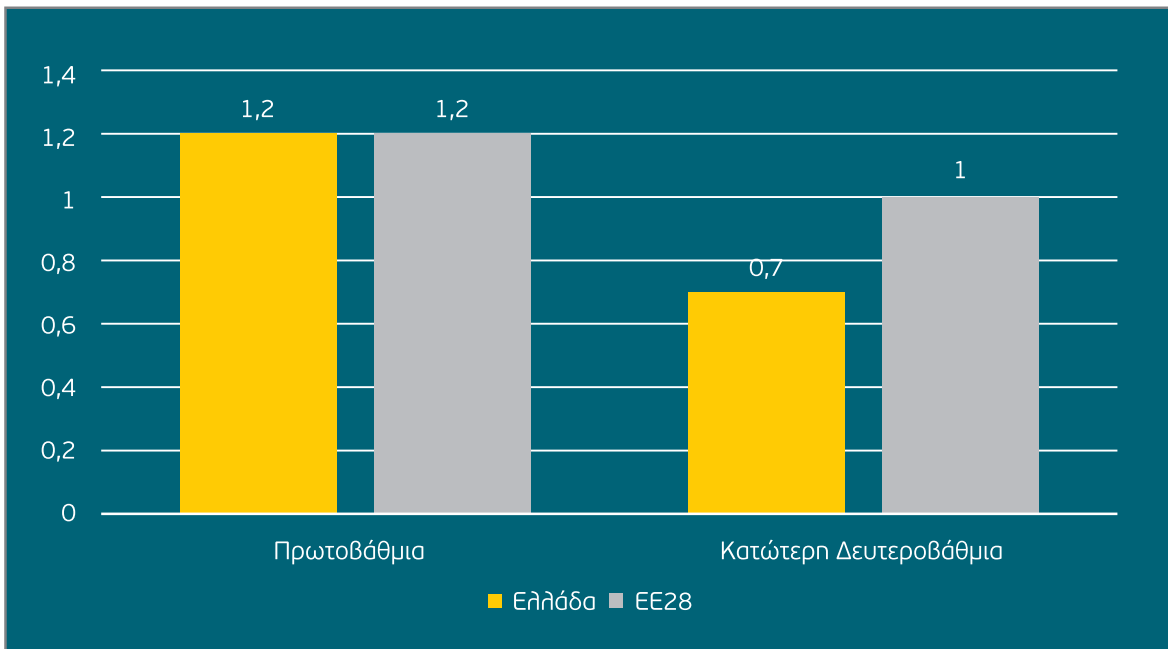
Όπως καταδεικνύεται στον παρακάτω πίνακα, η Ελλάδα βρίσκεται κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο των δημοσίων δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ όσον αφορά την πρωτοβάθμια και την κατώτερη δευτεροβάθμια (γυμνασιακή) εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα αφιερώνει 1,2% του ΑΕΠ για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (το ίδιο με την ΕΕ28) και 0,7% για την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (έναντι 1% της ΕΕ28).

Πίνακας 2: Δημόσια δαπάνη για την πρωτοβάθμια και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ στις χώρες της ΕΕ (στοιχεία 2014)

Χώρα	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Δανία	2,1	1,2
Κύπρος	2,0	1,3
Ηνωμένο Βασίλειο	1,9	1,0
Ιρλανδία	1,8	0,8
Σουηδία	1,8	0,8
Λετονία	1,6	0,8
Μάλτα	1,5	1,2
Πορτογαλία	1,5	1,2
Βέλγιο	1,5	0,9
Πολωνία	1,5	0,8
Σλοβενία	1,5	0,8
Φινλανδία	1,4	1,1
Ολλανδία	1,2	1,2
ΕΕ28	1,2	1,0
Λουξεμβούργο	1,2	0,8
Ελλάδα	1,2	0,7
Εσθονία	1,2	0,6
Γαλλία	1,1	1,2
Ισπανία	1,1	0,8
Ιταλία	1,0	0,7
Αυστρία	0,9	1,2
Σλοβακία	0,8	0,9
Βουλγαρία	0,8	0,8
Λιθουανία	0,7	1,1
Τσεχία	0,7	0,9
Γερμανία	0,6	1,2
Ουγγαρία	0,6	0,6
Ρουμανία	0,4	0,6
Κροατία	--	--

Πηγή: Eurostat

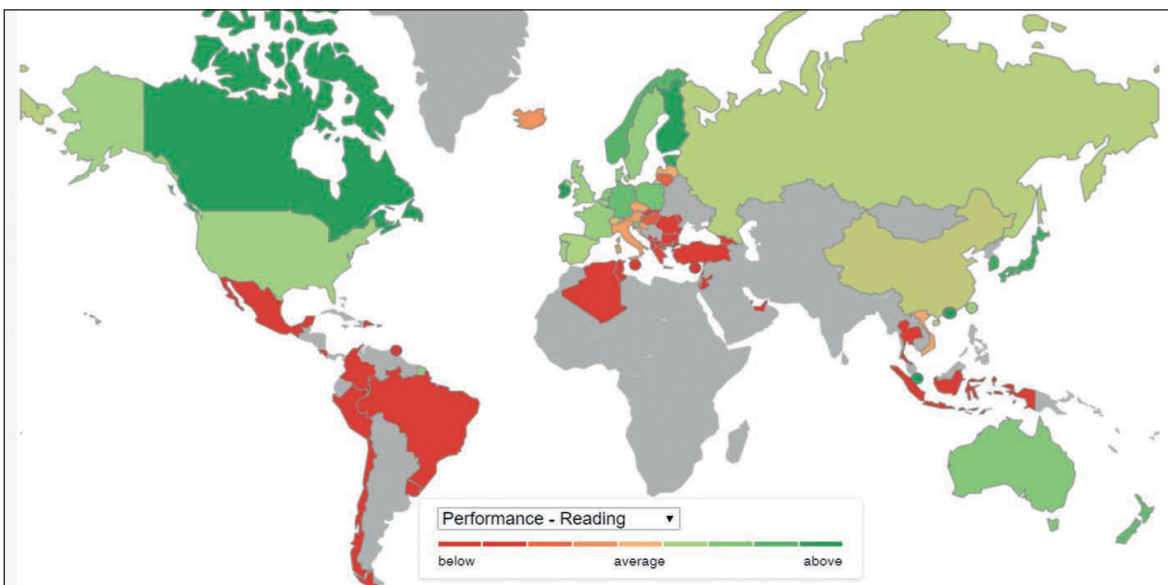
Γράφημα 3: Δημόσια δαπάνη για την πρωτοβάθμια και την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ σε Ελλάδα και ΕΕ28

Πηγή: Eurostat

Αντιθέτως, οι ακαδημαϊκές επιδόσεις των Ελλήνων μαθητών όπως αυτές καταγράφονται από την έρευνα PISA του ΟΟΣΑ, απέχουν σημαντικά τόσο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο όσο και από τον μέσο όρο των κρατών-μελών του οργανισμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι στον τελευταίο διαγωνισμό του 2015, η Ελλάδα κατετάγη 41η μεταξύ 72 χωρών στην κατανόηση κειμένου, και 43η στις φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά.

Γράφημα 4: Επίδοση στην κατανόηση κειμένου σύμφωνα με την έρευνα PISA

Πηγή: ΟΟΣΑ

Υπολογισμός της ιδιωτικής δαπάνης ανά μαθητή στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τα ιδιωτικά σχολεία

A. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Το 2016, η μέση ιδιωτική δαπάνη ανά μαθητή (εξαιρουμένων των διδάκτρων για ιδιωτικά σχολεία) στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση υπολογίζεται στα 315 ευρώ έναντι 522 ευρώ το 2009 - μείωση 46%.

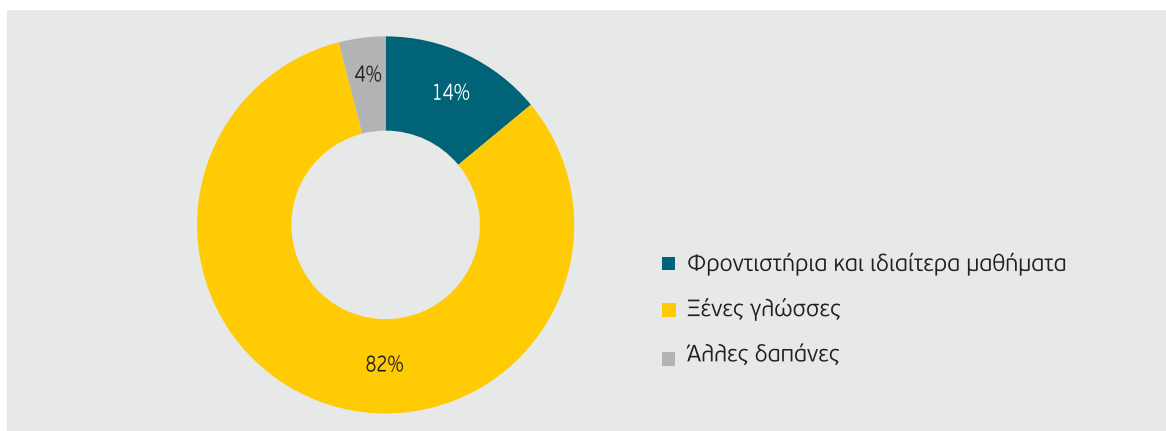
Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, οι ιδιωτικές δαπάνες αφορούν κυρίως μαθήματα ξένων γλωσσών (258 ευρώ ανά μαθητή το 2016).

Πίνακας 3: Ετήσια ιδιωτική δαπάνη ανά μαθητή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (σε ευρώ)

Κατηγορία δαπανών	Μέση δαπάνη
Φροντιστήρια και ιδιαίτερα μαθήματα	45
Ξένες γλώσσες	258
Άλλες δαπάνες (πχ. εκπαιδευτικές εκδρομές)	12
Σύνολο	315

Πηγή: Εκτιμήσεις με στοιχεία ΕΟΠ 2016

Γράφημα 5: Ο επιμερισμός της ετήσιας ιδιωτικής δαπάνης ανά μαθητή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (%)

Β. Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Το 2016, η μέση ετήσια ιδιωτική δαπάνη ανά μαθητή (εξαιρουμένων των διδάκτρων για ιδιωτικά σχολεία) στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπολογίζεται στα 1.548 ευρώ έναντι 2.095 ευρώ το 2009 – μείωση 30%.

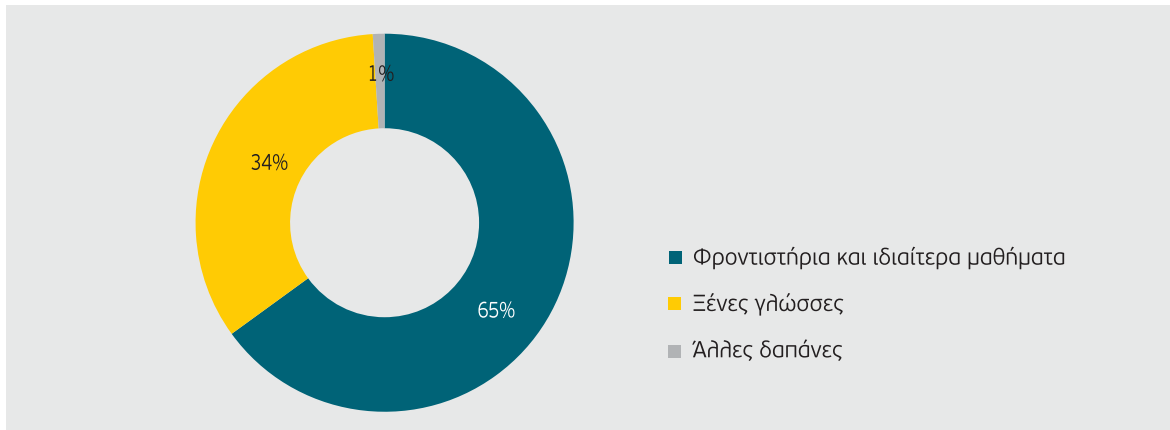
Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι ιδιωτικές δαπάνες αφορούν κυρίως φροντιστήρια (661 ευρώ), ιδιαίτερα μαθήματα (345 ευρώ) και τη διδασκαλία ξένων γλωσσών (522 ευρώ).

Πίνακας 4: Ετήσια ιδιωτική δαπάνη ανά μαθητή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (σε ευρώ)

Κατηγορία δαπανών	Μέση δαπάνη
Φροντιστήρια	661
Ιδιαίτερα μαθήματα	345
Ξένες γλώσσες	522
Άλλες δαπάνες (πχ. εκπαιδευτικές εκδρομές)	20
Σύνολο	1.548

Πηγή: Εκτιμήσεις με στοιχεία ΕΟΠ 2016

Γράφημα 6: Ο επιμερισμός της ετήσιας ιδιωτικής δαπάνης ανά μαθητή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (σε ευρώ)

Γ. Ιδιωτικά σχολεία

Η μέση δαπάνη ανά μαθητή ιδιωτικού σχολείου κυμάνθηκε το 2016 στα 4.245 ευρώ για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (έναντι 5.977 ευρώ το 2009 - μείωση 29%) και στα 6.255 ευρώ για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (έναντι 7.796 ευρώ το 2009 – μείωση 20%).

Πίνακας 5: Ετήσια δαπάνη ανά μαθητή ιδιωτικού σχολείου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ευρώ)

Κατηγορία σχολείων	Μέση ετήσια ιδιωτική δαπάνη
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	4.245
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	6.255

Πηγή: Εκτιμήσεις με στοιχεία ΕΟΠ 2016

Βασικά μεγέθη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το 2014 λειτούργησαν στην Ελλάδα 12.831 δημόσιες σχολικές μονάδες. Σε σύγκριση με το 2001, ο αριθμός των σχολικών μονάδων έχει μειωθεί κατά 10,4%, τάση που αναμένεται να συνεχιστεί με μεγαλύτερη ένταση καθώς βάσει των στοιχείων σχετικής έκθεσης της ΕΕ του 2015, ο αριθμός των Ελλήνων μαθητών ανά βαθμίδα αναμένεται μέχρι το 2030 να έχει μειωθεί κατά 22,3% στην πρωτοβάθμια, 14,5% στη γυμνασιακή και 9,8% στη λυκειακή εκπαίδευση.

Ενδεικτικό του μη ορθολογικού τρόπου διαχείρισης είναι πως ενώ κατά την περίοδο 2001-2014 το σύνολο των σχολικών μονάδων και του μαθητικού πληθυσμού μειωνόταν, το σύνολο του εκπαιδευτικού προσωπικού βάσει των στοιχείων έρευνας του ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ του 2017 έφθασε το 2014 τους 151.016 εκπαιδευτικούς σημειώνοντας αύξηση 6,9% σε σχέση με το 2002. Την αύξηση αυτή εξηγεί εν μέρει το δεδομένο ότι το 2014 το 9,3% των εκπαιδευτικών (14.047 εκπαιδευτικοί) βρισκόταν εκτός τάξης, απόντες ή αποσπασμένοι σε άλλες θέσεις. Έκτοτε, το ποσοστό αυτό εκτιμάται πως έχει μειωθεί ως αποτέλεσμα εφαρμογής μνημονιακών υποχρεώσεων της χώρας.

Πίνακας 6: Σχολικές μονάδες, εκπαιδευτικό και μη εκπαιδευτικό προσωπικό, και μαθητές ανά εκπαιδευτική βαθμίδα στη δημόσια εκπαίδευση (2014)

Βαθμίδα	Σχολικές Μονάδες	Εκπαιδευτικοί	Μη εκπαιδευτικό προσωπικό	Μαθητές
Νηπιαγωγείο	5.161	12.877	4.455	151.019
Δημοτικό	4.313	65.329	7.651	586.111
Γυμνάσιο	1.696	36.645	2.692	296.347
Γενικό Λύκειο	1.213	22.625	1.884	227.933
Επαγγ. Λύκειο	448	13.540	757	94.580
Σύνολο	12.831	151.016	17.439	1.355.990

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2014

Τα ελληνικά σχολεία είναι επίσης πολύ μικρότερα απ' ό,τι στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Για παράδειγμα, το μέσο σχολικό μέγεθος στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι 279 μαθητές για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (περίπου διπλάσιο απ' ό,τι στην Ελλάδα) και 946 μαθητές για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (περίπου 4.5 φορές μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα ελληνικά σχολεία). Η διαφορά αυτή παραμένει σημαντική ακόμη και αν συνηλογιστούν οι γεωγραφικές ιδιαιτερότητες της Ελλάδας, καθώς τόσο ο αριθμός των μεγάλων σχολείων (με περισσότερους από 400 μαθητές) όσο και αυτός των μικρών (με λιγότερους από 50) που λειτουργούν ως επί το πλείστον σε απομακρυσμένες περιοχές, είναι μικρός και δεν επηρεάζει ιδιαίτερα τον μέσο όρο.

Αναφορές και Ηλεκτρονικές Πηγές

- OECD. (2017). Government at a Glance 2017. Παρίσι: OECD. doi:https://www.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017_gov_glance-2017-en
- OECD. (2018, 10 03). PISA. Ανάκτηση από Results by Country: <http://www.oecd.org/pisa>
- ΚΕΦΪΜ Μάρκος Δραγούμης. (2018). Παιδεία: Τι πληρώνουν οι Έλληνες;. Αθήνα: ΚΕΦΪΜ Μάρκος Δραγούμης, <https://www.kefim.org/images/pdf/Ti%20plhrwnoun%20oi%20ellhnes%20-%20Analytiko%20.pdf>

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 345 3454

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

twitter.com/kefimgr

[youtube.com/c/ΚεΦιΜΜάρκοςΔραγούμης](https://www.youtube.com/c/ΚεΦιΜΜάρκοςΔραγούμης)